כי מלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים

הַמַּאֲמָר
הַשְּׁבוּעִי

אשרי תמימי דרך

ליקוטי מוהר"ן

שבוע פרשת תולדות

חדש! רשימת תפוצה לקבלת המאמר השבועי במייל,
להצטרפות שלח מייל ל – 122333ako@gmail.com

להארות, תרומות, יצירת קשר והשגת חוברות
054-7341337

הַמַּאֲמָר
הַשְּׁבוּעִי

אשרי תמימי דרך

ליקוטי מוהר"ן

שבוע פרשת תולדות

צוות המאמר השבועי:

חברי המערכת: מנחם מענדל רוזנצויג, אחיה מרקוביץ׳ ואביעד בר לוי.

כותבים: אשחר שפירא, אליוסף גל ויוסף ברוך שטקל.

הגהה ועריכה לשונית: צורי זייצ׳יק, ישראל מאיר אופן, לוי יצחק וינגורט הלל הנדלר ועפר בן יעקב.

עיצוב ועימוד: איתמר סלע ואליה חי אופן.

הו״ל: יוסף שוביה ספקטור, אביגדור קליין, שילה קליין ואהרן רוזנצויג.

הפקה: שלם נחמן הראל.

בע"ה

"נחל נובע מקור חכמה"!

בחסד ה' אנחנו זוכים השבוע ללמוד מתורתו של רבנו **ר' נחמן מברסלב** זי"ע, התורה הראשונה בספר **ליקוטי מוהר"ן** (ובסוד, ההשתוקקות שתורה זו תהיה ב'מאמר שבועי' מלווה אותי ערך ממתי שהכל התחיל...)

התורה פותחת - בסגנון המיוחד של ר' נחמן - בהצגת היסוד אותו נבין במהלך התורה: בשביל ש**תפילותינו תתקבלנה** - ובכך **נצא מהגלות** החיל הזה - עלינו לזכות **לשאת חן** בפני הקב"ה, והדבר תלוי ב**לימוד התורה.**

בהרחבת הביאור (הנפלא!) נבין את **מהות עבודתו** של יהודי עלי אדמות, לראות את הקב"ה בכל דבר. זאת על ידי התבוננות מיוחדת במאבק האחים, **יעקב ועשו**, המתואר בפרשתנו.

מתוך כך נקבל **הבנה יסודית** כיצד אנחנו יכולים בכלל לגשת ולראות את אור ה', וכן את **עמדת הנפש** העומדת כ**בסיס עבודת ה'** של יהודי.

חשיבות **לימוד התורה בכח** תלוה את המאמר שלנו, מתוך ביאור חסידי־פנימי, הרואה כיצד התורה היא הנותנת תוקף לקדושה.

בכך נלמד גם את **התהליך העמוק** שעובר עלינו בעת שאנחנו נענים לבקשות הסובבים אותנו, ו"מבשרי אחזה א־לוה" - כך שנבין **כיצד הקב"ה כביכול נענה** ומקבל בקשותינו.

מומלץ מאד, **"הכל הולך אחר הפתיחה"** - מהתורה הראשונה בליקוטי מוהר"ן יכול להפתח לנו שער גדול לפרדס המפואר של רבי נחמן. **לא לפספס.**

ויהי רצון שבעת כתיבת הביאור זכינו לכוון לאמיתות דבריו הקדושים!

חברי המערכת

אשרי תמימי דרך

תורה א׳ קמא - ליקוטי מוהר״ן

מבואר

אשרי תמימי דרך ההולכים בתורת ה' (תהלים קי"ט): דע, כי על ידי התורה נתקבלים כל התפלות וכל הבקשות, שאנו מבקשים ומתפללים. והחן והחשיבות של ישראל נתעלה ונתרומם בפני כל מי שצריכין, הן ברוחני הן בגשמי. כי עכשו בעוונותינו הרבים חן וחשיבות האמיתי של ישראל נפל, כי עכשו עקר החשיבות והחן הוא אצלם. אבל על ידי התורה נתעלה החן והחשיבות של ישראל, כי התורה נקראת (משלי ה): "אילת אהבים ויעלת חן"; שמעלה חן על לומדיה (ערובין נ"ד:). ועל ידי זה נתקבלין כל התפלות והבקשות:

על ידי לימוד התורה - התפלות והבקשות שלנו נושאות חן ומתקבלות למעלה, וכן בפני כל העולם נתעלה חינם של ישראל. כעת בעוונותינו הרבים - החן והיוקר של ישראל נפל, כך שנראה שלאומות העולם יש את החן, ולא לישראל (באופן הכי פשוט - יש אנשים שנראה בעיניהם שתרבויות זרות יותר יקרות, טובות ומוסריות לעולם).

אמנם, על ידי לימוד התורה בכחנו להעלות את חן ישראל כפי שאומרת הגמרא ״׳אילת אהבים ויעלת חן׳ - שמעלה (התורה) חן על לומדיה״. כאשר יש לנו חן - ממילא תפילותינו ובקשותינו מתקבלות למעלה (וכפי שגם יתבארו הדברים לקמן).

- בשביל להבין מדוע התורה היא המעלה את החן, ומדוע על ידי החן מתקבלות התפילות מקדים רבי נחמן לבאר את עבודת היהודי עלי־אדמות:

כי איש הישראלי צריך תמיד להסתכל בהשכל של כל דבר, ולקשר עצמו אל החכמה והשכל שיש בכל דבר, כדי שיאיר לו השכל, שיש בכל דבר, להתקרב להשם יתברך על ידי אותו הדבר. כי השכל הוא אור גדול ומאיר לו בכל דרכיו, כמו שכתוב (קהלת ח): "חכמת אדם תאיר פניו":

על יהודי עובד ה' לחפש ולשים לב בתמידות ב'שכל' - נקודת האלוקות שיש בכל דבר ודבר בעולם. אם אני רואה את נקודת השכל והאלוקות שיש בכל דבר ואני מבקש להתחבר אליה ולחוות אותה - המפגש מאיר לי כיצד עלי להתקרב לה' יתברך (אם אני מבין למה ה' זימן לי את הדבר, אני לא בורח או מתבלבל ממנו, אלא מתקשר בה' דרכו).

השכל והחכמה האלוקית הם אור גדול המאיר לאדם בהירות בחיים - לאן עליו לפנות. כמו שאומר הפסוק "חכמת אדם תאיר פניו" - יש לחכמה כח להאיר לאן עליו לפנות ולכוון את הפנים.

וזה בחינת יעקב. כי יעקב זכה לבכורה שהוא ראשית, שהוא בחינת חכמה. (תקונים תקון י"ד, זהר משפטים קכ"א:), כמו שכתוב (תהלים קי"א): "ראשית חכמה". וזה בחינת (בראשית כ"ז): "ויעקבני זה פעמים". ותרגום אונקלוס: וחכמני, וזה בחינת שמש. כי השכל הוא מאיר לו בכל דרכיו כמו השמש. וזה בחינת (משלי ד): "וארח צדיקים כאור נגה הולך ואור עד נכון היום":

יעקב מגלם את ה'איש הישראלי' שזכה לראות את האלוקות שבכל דבר, שכן יעקב זכה לבכורה - לנקודת הראשית (של הילדים[1]). נקודת האלוקות שיש בכל דבר, היא ה'ראשית' והבכורה של הדבר - שכן קיום כל דבר מתחיל מכך שה' מהווה אותו.

אם כן, ה'ראשית' היא ה'חכמה' - נקודת האלוקות שבכל דבר, "ראשית חכמה". על כן האונקלוס מתרגם בטרוניית עשו "ויעקבני זה פעמיים" - "ויחכמני". פרוש הדבר, שהשם יעקב מרמז על חכמתו שזכה לה מכח האור

---

[1] כאשר אצל יעקב מוכח שבכורה הינה 'ראשית' רוחנית, שכן הוא 'קונה' את הבכורה מידי עשו, למרות שבגשמיות עשו יצא ראשון... [וניתן לדרוש על כך באריכות, כי כל קיומו של עשו והאומות אינו אלא מחמת יעקב, יעקב הוא ה'ראשית' שלו, "בשביל ישראל שנקראו ראשית". מעבר לכך ניתן לרמוז שמה שעשו נולד בגשמיות קודם לכן - הוא משום שהקליפה קודמת לפרי, או בעומק יותר - התהו שקדם לתיקון. יש צד בעשו שהוא קדום יותר לישראל ולקדושה בממד הגשמי, וכמו שאמר הקאצקער כי השטריימל של עשו היה גדול משל יעקב... הדבר משתקף בכך שבעולמנו העוצמות שיש בגשמיות, ואף בחטא, נדמות כתקיפות ו'ראשוניות' יותר לחווית האדם. התינוק קודם כל מבקש לאכול ולדאוג לרווחתו האנושית. ואכמ"ל ודוק.]

והחכמה האלוקית שבכל דבר. האור והחכמה האלוקית כנ"ל הם מאירים לאדם דרכיו ונותנים לו מבט אלוקי על המציאות, כמו שמש המאירה ופורשת לפנינו את הדרכים. זהו 'ארח'־דרך הצדיקים, "וארח צדיקים כאור נגה, הולך ואור עד נכון היום", הדרך הולכת ומאירה לצדיקים מכח החיות האלוקית שבכל דבר.

> וזה בחינת חית - לשון חיות (עיין זוהר פנחס רמ"ה: ובתיקונים תיקון ס"ה). כי החכמה והשכל הוא החיות של כל דבר, כמו שכתוב (קהלת ז): "החכמה תחיה" וכו'.

כאמור, נקודת הראשית היא המקיימת את הדבר והיא חיותו. הדבר נרמז באות חי"ת, המרמזת על החיות, ועל החכמה שבכל דבר, "והחכמה תחיה בעליה".

נו, כולנו היינו שמחים לראות מה ה' אומר ומאיר לנו בכל דבר ודבר בחיים - אבל זה כל כך גבוה ורחוק?!

> אך מחמת שאור השכל גדול מאד, אי אפשר לזכות אליו כי אם על ידי בחינת נון שהוא בחינת מלכות, כמו שכתוב (תהלים ע"ב): "לפני שמש ינון שמו", ופרש רש"י: 'לשון מלכות'.

מכיוון ש'אור השכל' - הגילוי האלוקי - הוא גדול מאד ולמעלה מהשגתנו, לא ניתן להשיגו ו'לתופסו', אלא על ידי שהאדם עובד בעבודת ספירת המלכות. מלכות זו היא נקראת האות נ'. זאת המתואר בפסוק כי "לפני שמש" - על־מנת לקלוט את אור השמש, "ינון שמו" - צריך להיות בבחינת (י-)נו"ן, וכפי שרש"י ביאר כי 'ינון' היינו 'לשון מלכות'.

> וזה בחינת לבנה, כי הלבנה אין לה אור מעצמה כי אם מה שמקבלת מהשמש (זהר ויחי רל"ח. ורמ"ט:). וזהו בחינת מלכות, דלית לה מגרמה כלום, אלא מה שמקבלת מן החית, שהיא בחינת חכמה, בחינת שמש כנ"ל, ונעשה (ישעיהו ל): "אור הלבנה כאור החמה":

כמו שכבר ראינו שהחכמה האלוקית נמשלת לשמש, כך (בספרי הפנימיות) המלכות מקבילה ללבנה - לירח, ומכך נבין גם מהי עבודתנו הפנימית על־מנת לזכות לאור ה-ח', החיות האלוקית שבכל דבר:

ללבנה אין אור משלה, "לית לה מגרמה כלום" - כל אורה הוא מה שהיא מקבלת מהשמש. כך גם המלכות של הקדושה, כל כולה ריקנית מתוכן (-אור) עצמאי, אלא מה שמקבלת מ(הספירות שמעליה את) אור החכמה, ה-ח'. בעבודת ה', כאשר אדם מקבל עליו את ה' למלך, הרי הוא מכריז ואומר: 'לי אין אור. אין

לי תוכן משלי אלא מה שה׳ גילה בתורה ובמצוות אני הולך אחרי הקב״ה, אחרי האור האלוקי׳.

עצם עמדה זו, של בקשת האור האלוקי והתחושה הקיומית בהיעדרו - היא אכן הכלי קיבול לראות ולקבל את השכל האלוקי שבכל דבר. בהתמדה בעבודה זו, בתחושת הריקנות, הנזקקות, וההשתוקקות לאור האלוקי - אכן ׳אור החמה׳ הולך ומתגלה בלבנה, באיש הישראלי עד שנעשה ״אור הלבנה כאור החמה״[2].

> **אבל מי שאינו מקשר עצמו אל השכל והחכמה והחיות, שיש בכל דבר, זה בחינת עשו שבזה את הבכורה, כמו שכתוב (בראשית כ"ה): "ויבז עשו את הבכורה"; דהינו השכל כנ"ל, בחינת (משלי י"ח): "לא יחפץ כסיל בתבונה כי אם בהתגלות לבו". וזה בחינת מלכות הרשעה, בחינת לבנה דסטרא אחרא, שעליה נאמר (ישעיהו כ"ד): "וחפרה הלבנה" וכו' (עיין תיקון ח).**

מנגד, מי שלא מתקשר ומחפש את השכל והחיות האלוקית שבכל דבר - הוא כמו עשו. עשו מבזה את הבכורה, את נקודת הראשית והחיות שבכל דבר, ״ויבז עשו את הבכורה״. תכונה זו של הקליפה היא מה שמתאר שלמה ״לא יחפוץ כסיל [3] בתבונה״ - הכסיל לא רוצה את להבין את מה שה׳ מאיר בכל פרט בעולם, ״כי אם בהתגלות לבו״ - הוא מאמין אך ורק בתוכן ובהגיגי לבו.

זוהי מלכות הרשעה, שמבקשת להעצים את עצמה במקום את מלכות ה׳ יתברך, עליה נאמר ״וחפרה הלבנה״ - מלכות שלילית ה׳חופרת׳ תחת הנהגת ואור ה׳ ומבקשת למלוך במקומו כביכול[4].

> **וזה בחינת יצר טוב ויצר הרע. כי היצר טוב נקרא "מסכן וחכם" (קהלת ד), (עיין רש"י ועיין זוהר וישב קע"ט ובמ"ר קהלת ובנדרים ל"ב:), בחינת מלכות, שהיא בחינת עניה ודלה דלית לה מגרמה כלום כי אם מה שמקבלת מחכמה. ויצר הרע נקרא "מלך זקן וכסיל" (שם), בחינת מלכות דסטרא אחרא, שאינה חפצה בחכמה ושכל, בחינת "לא יחפץ כסיל בתבונה" וכו', כנ"ל.**

באופן פרטי מלכות הקדושה ומלכות הקליפה הן בעצם ה׳יצר הטוב׳ וה׳יצר הרע׳:

---

[2] זוהי כל עבודתנו משך הגלות להצליח לגלות את האור האלוקי, עד אשר יתגלה פה בכל עוצמתו, וגם הגופים (שלכאורה ריקנים מאור אלוקי) יאירו את האור האלוקי, ׳תחית המתים׳.

[3] שזהו כינוי ליצר הרע, כדלקמן.

[4] זהו בניגוד גמור למלך ישראל אשר ׳חי וקים׳ והמלוכה לא תמוש מזרעו - הוא דוד מלכנו. דוד אומר ״והייתי שפל בעיני״, וכל כולו אומר שפלות וריקנות בשביל לגלות ולהאיר את אור ה׳, כמתואר ומפורש לדוגמה בהעלאת ארון ה׳ כאשר דוד ״מפזז ומכרכר בכל עז״.

היצר הטוב נקרא בקהלת "מסכן וחכם". 'מסכן' במובן שמרגיש שהוא חסר מעצמו - כמו המלכות העניה והדלה, ובכך הוא "וחכם", וזוכה לאור החכמה האלוקית; לעומתו, היצר הרע מכונה "מלך זקן וכסיל", הוא מרגיש מלך העולם, ללא צורך לקבל מאף אחד (והוא כבר זקן שלמד ומכיר הכל), אך הוא בעצם 'כסיל' אמיתי שריק מכל אור ושכל אמיתיים־אלוקיים, "לא יחפוץ כסיל בתבונה כי אם בהתגלות לבו" הנ"ל.

> וצריך כל אחד לתן כח לבחינת מלכות דקדשה להתגבר על מלכות דסטרא אחרא. וכמו שאמרו רבותינו, זכרונם לברכה (ברכות ה.): 'לעולם ירגיז אדם יצר טוב על יצר הרע'.

העבודה שלנו בעולם הזה היא להעצים את המלכות של הקדושה, ולתת לה כח להתגבר ולשלוט על הסטרא אחרא (להעצים את הצד שמבקש ומשתוקק לאור ה', שישלוט על הצד האנוכי שלנו), כמו שאמרו חז"ל "לעולם ירגיז אדם יצר טוב (מלכות דקדושה) על יצר רע (מלכות דסטרא־אחרא)".

אז איך נותנים כח ותוקף למלכות של הקדושה?

> ועל ידי מה נותן כח למלכות דקדשה? על ידי התורה, שהוא עוסק בכח (כמו שאמרו רבותינו, זכרונם לברכה, שם: 'לעולם ירגיז וכו' — אי אזיל מוטב, ואם לאו — יעסק בתורה'). וכמו שאמרו רבותינו, זכרונם לברכה (קדושין ל:): 'אם פגע בך מנול זה, משכהו לבית המדרש'. כי על ידי התורה נותן כח למלכות דקדשה.

על ידי לימוד התורה בכח, בכונה נכונה וחיות[5] - האדם נותן כח למלכות של הקדושה להתגבר. [זהו גם המבואר במאמר חז"ל ש"לעולם ירגיז אדם יצר טוב על יצר רע" - שזה עצם המלחמה, ו"אי אזיל - מוטב". אך אם האדם מרגיש שחסר לו כח והוא צריך להגביר את תוקף המלכות של הקדושה "יעסוק בתורה", כי לתורה יש כח להעצים ולתת תוקף למלכות דקדושה]. "אם פגע בך מנוול זה - משכהו לבית המדרש", התורה נותנת כח להעצים את השתוקקות היצר הטוב, שמרגיש ריקן לה' יתברך.

> ואזי מקבלת המלכות, שהיא בחינת נ, חיות מן החכמה, שהיא בחינת ח, ונתחבר ונתקשר הח' והנ', ונעשה אור הלבנה כאור החמה: וכשזה קם, זה נופל (רש"י בראשית כ"ה פסוק כ"ג), ואזי נופל ונתבטל מלכות הרשעה, כמו שכתוב (הושע י"ד): "כי ישרים

[5] "בכח" היינו נוטריקון כונה-חיות (מהרב יצחק גינזבורג שליט"א).

> דרכי ה', צדיקים ילכו בם, ופשעים יכשלו בם". הינו על ידי דרכי ה', הינו התורה, על ידי זה הצדיקים, שדבקים במלכות דקדשה, הם נתחזקים ומקבלים כח על ידי זה. "ופשעים יכשלו בם" בחינת מלכות הרשעה, בחינת היצר הרע, שנופל ונכנע על ידי התורה, כנ"ל.

כאשר המלכות - האות נ' - מקבלת כח בעקבות עסק התורה, הרי היא זוכה לקבלת החיות מה-ח, האור האלוקי שבכל דבר. בזאת ה-נ מקבלת מה-ח, והם נקשרות ביחד (ויוצא חן כדלקמן), כך שאור הלבנה נעשה כאור החמה.

חז"ל אומרים כי ביחס בין עשו ליעקב "כשזה קם זה נופל". כאשר המלכות מקבלת כח מהתורה ובכך מקבלת גם את האור האלוקי - הרי שמלכות הרשעה נופלת ומתבטלת. זהו המבואר בפסוק "כי ישרים דרכי ה'" - בדרכי ה' הכתובים בתורה, "צדיקים ילכו בם" - הצדיקים מתחזקים ומכח התורה 'הולכים' לאור השכל (כנ"ל בתחלת התורה), ומשום כך "ופושעים יכשלו בם" - הרשעה, מלכות הקליפה, היצר הרע - נופלים ונכנעים.

> ועל ידי זה נתקבלים כל התפלות והבקשות, כי עקר מה שאין נתקבלין הבקשות הוא מחמת שאין להדברים חן, ואין נכנסין בלב של זה שמבקשין ממנו, כאלו אין בלבו מקום שיכנסו הדברים בלבו, מחמת שאין להמבקש חן, שיכנסו הדברים בלבו של זה, שמבקשין ממנו. אבל על ידי התורה, שעל ידי זה נתחברין ונתקשרין הנ' והח כנ"ל, ונעשה חן, ועל כן נקראת התורה (משלי ה): "יעלת חן", ואזי זוכה שדבריו הם דברי חן, ואזי נתקבלין דבריו ובקשותיו, כמו מי שמדבר דברי חן, שנכנסין הדברים בלב המתבקש, דהינו זה שמבקשין ממנו.

על ידי עבודה זו, של נתינת כח למלכות דקדושה כך שתקבל את אור החכמה - נקבלים תפילותנו ובקשותינו אצל ה' יתברך. מדוע דברים לא חודרים ומתקבלים אצל הזולת, וכך גם אצל הקב"ה? כי אין לדברים חן.

כאשר הדברים שאני אומר נושאים חן אצל הזולת, הם מפנים אצלו מקום בלב לבקשה כך שמקבל ונענה לבקשתי. בשביל שהדברים יכנסו - צריך חן. על ידי לימוד התורה כנ"ל ה-נ' מקבלת כח ומתחברת עם ה-ח'. מהחיבור נעשה

אותו חן לו אנו זקוקים[6]. לכן התורה נקראת "יעלת חן" שכן היא מעלה את החן על לומדיה כמבואר, ואזי הדברים נושאים חן ותפילותינו מתקבלות למעלה.

> וזה בחינת ת. הינו על ידי שנתחברו ונתקשרו החי"ת והנו"ן ונעשה בחינת ח"ן - על ידי זה נעשה בחינת ת"ו, שהוא לשון חקיקה ורשימה, כמו שכתוב (יחזקאל "ט): "והתוית ת"ו", כי על ידי החן נחקק ונרשם מקום בלב המתבקש לקבל הבקשה, כי על ידי החן נתקבלו דבריו. נמצא, שבחינת הח"ן חקק מקום בלב זה שמבקשין ממנו, כדי שיכנסו דבריו בלבו, ויקבל בקשתו. והחקיקה ורשימה זה בחינת ת"ו כנ"ל

כאמור, כאשר הדברים נושאים חן, הדבר מפנה מקום בלב אצל מי שפונים אליו, ולכן הוא נענה לבקשה. המקום שנעשה בלב מקביל לאות ת', שכן הוא כמו תו - סימן וחקיקה בלב שהתפנה למבקש, כמו שכתוב "והתוית תו", סימנת וחקקת תו[7].

אם כן מבואר, שעל ידי ה-חן, נעשה ת אצל הזולת, נחקק מקום בלב של הזולת אליו הבקשה יכולה להכנס.

> וזהו (קהלת ט): "דברי חכמים בנחת נשמעים". נחת דיקא, הינו בחינת חן הנ"ל והת' הנ"ל, ועל ידי זה נעשה אותיות נחת, ואז נשמעים דבריו, ונתקבל בקשתו כנ"ל:

מה-חן שעושה ת, נעשה נחת. זהו מאמר חז"ל "דברי חכמים בנחת - נשמעים". כאשר הדברים של החכמים הם בנחת - בכל התהליך המבואר כאן - אזי הם נשמעים ומתקבלים אצל הזולת[8].

- עד כאן עיקר מהלך התורה. כעת רבי נחמן יחזור מעט ליעקב, וכן לבנו יוסף. לאחר מכן יבאר את סוד כל התורה הזו דרך מאמר רבה־בר־בר־חנה (כדרכו

---

[6] באופן פשוט ניתן לומר שאי מציאת החן (וממילא אי קבלת הדברים) מגיעה מהתחושה שהדברים באים מתוך אגואיסטיות ואנוכיות. לכן ממילא כשהאדם נמצא במצב שהוא ללא אנוכיות ואגואיסטיות אלא מרגיש ש'לית ליה מגרמה כלום', ממילא דבריו נושאים חן.

[7] נראה (כך ראיתי גם באחד הפירושים) שהדבר מקביל לתהליך אותו האדם עצמו עבר על מנת לזכות לחן - מדה כנגד מדה: מלכות הרשעה היא אטומה לגמרי, מלאה מעצמה ולכן אין לה מקום לאור האלוקי, לחכמה; על האדם לפנות מקום לקב"ה ולהרגיש את העדרו - בכך מתקבל אצלו בכי־טוב האור האלוקי.
כנגד זה הקב"ה גם הוא 'מפנה מקום' כביכול באלוקות (שלכאורה הנהגת ה' שלימה ואין בה שום מקום לשינוי על פי בקשותינו וד"ל) - ומקבל את תפלתינו־אורינו.

[8] בדרך פרט נראה לדרוש: "דברי" - היינו המלכות, "באשר דבר מלך שלטון"; "חכמים' - היינו החכמה והשכל שבכל דבר מאיר במלכות (בדברים); הם "בנחת" - עם כל התהליך הנזכר למעלה עד שעושים גם חקיקה בלב המקבל; "נשמעים" ומתקבלים. ודוק.

של רבי נחמן שמבאר בתורותיו הראשונות בליקוטי מוהר"ן את אימרותיו הסתומות של רבה בר בר חנה).

> ועל כן יעקב שהוא בחינת השכל כנ"ל, על כן זכה לחן, כמו שכתוב (בראשית ל"ג): "כי חנני אלקים" וכו'; ועל כן ברך את השבטים בחן, כמו שכתוב (שם): "הילדים אשר חנן" וכו'; ובנימין לא היה אז. ועל כן ברכו יוסף בחן, כמו שכתוב (שם מ"ג): "אלקים יחנך בני" (עיין ב"ר וישלח פ' ע"ח מקץ פ' צ"ב): ודוקא יוסף היה יכול לברכו בחן, כי יוסף היה כלול ביותר מבחינת יעקב, כמו שכתוב (שם ל"ז): "אלה תלדות יעקב יוסף"; כי הוא היה עקר תולדותיו. כי יעקב ויוסף כחדא חשיבי, (עין זוהר וישלח קע"ו: וישב קפ"ב).

יעקב שכאמור הוא המגלם את ה'איש הישראלי' זכה לראות את השכל והחיות האלוקית שבכל דבר, ולכן זכה לחן, כמו שכתוב: "כי חנני א־להים". היינו כמבואר בתורה שלנו, של'חן' זוכה מי שרואה את השכל האלוקי בכל דבר. ומשום שזוהי עבודת היהודי עלי־אדמות, יעקב בירך והמשיך את הכח הזה גם לשבטים "הילדים אשר חנן וכו'".

אמנם, דברי יעקב אלו היו בעת שנפגש עם עשו בחזרתו לארץ - קודם הולדת בנימין, ואם כן בנימין לא נתברך בחן מיעקב אבינו. לכן יוסף בירך את בנימין "א־להים יחנך בני", במקום יעקב.

כאן אנו לומדים על כח מיוחד שהיה ליוסף אבינו, כממשיך העיקרי של בחינת אביו, כנדרש מהפסוק "אלה תולדות יעקב - יוסף", יוסף היה עיקר התולדה וההמשך של מהות יעקב. כך אומר גם הזהר הקדוש כי "יעקב ויוסף כחדא חשיבי" - שניהם חשובים כמהות אחת.

> ועל כן נאמר ביוסף (דברים ל"ג): "בכור שורו הדר לו". 'בכור' הוא בחינת השכל כנ"ל. וזהו 'שורו' - לשון הסתכלות, כי צריכין להסתכל בהשכל שיש בכל דבר כנ"ל. וזהו הדר לו - תרגם אונקלוס: זיו ליה - לשון אור. כי השכל מאיר לו בכל דבר; אפלו במקום שהיה אפל וחשך, מאיר לו השכל, כשזוכה להסתכל על השכל שיש שם בכל דבר ומקרב אותו להשם יתברך.

משום כך נאמר גם על יוסף "בכור שורו הדר לו": "בכור" - היינו נקודת הבכורה והראשית שבכל דבר כנ"ל; היתה אצלו "שורו" - מלשון לשור ולהביט (כמו "אשורנו ולא עתה") - הוא הסתכל וראה אותה תמיד, את החיות האלוקית שבכל דבר.

ההסתכלות הזו פעלה אצל יוסף "הדר לו" - ותרגם אונקלוס 'זיו ליה', האירה לו. והיינו שההסתכלות הזאת באור האלוקי שבכל דבר האירה לו 'הדר' רוחני - אור גדול שמאיר לו כיצד להנהיג את דרכיו כנזכר.

וזה פרוש מה שאמר רבה בר בר חנה (בבא בתרא עג.): האי גלא דמטבע לספינתא מתחזי כי צוציתא דנורא חורתא ברישא: פרש רשב"ם: אש לבנה ומלאך מזיק הוא. ומחינן ליה באלותא דחקיק עליה "אהיה אשר אהיה":

כל התורה הזו היא ביאור של מה שאמר רבה־בר־בר־חנה: "האי גלא דמטבע לספינתא מתחזי כי צוציתא דנורא חורא ברישא" (-הגל שמטביע את הספינה, הוא נראה כמו אש לבנה), ומבאר רשב"ם כי אותה אש לבנה היא "מלאך מזיק"; "ומחינן ליה באלותא דחקיק עליה 'אהיה אשר אהיה'" (-אנחנו מוחים את המזיק עם מקל שכתוב עליו "אהיה אשר אהיה").

גלא - הוא היצר הרע: דמטבע לספינתא - הוא החן והחשיבות, לשון ספון וחשוב, כי היצר הרע רוצה להטביע ולהשפיל, חס ושלום, בחינת החן והחשיבות של ישראל, בחינת מלכות דקדשה:

ה"גלא" כאן הוא היצר־הרע (החפץ רק "בהתגלות לבו"); ורצונו להטביע את ה'ספינה'. ה"ספינתא" היא החן והחשיבות שיש לישראל[9], שכן 'ספון' הכונה לדבר שהוא חשוב ומרומם. היצר הרע (מלכות דקליפה) רוצה להטביע ולהפיל את היצר הטוב (מלכות דקדושה), שהוא החן והחשיבות של ישראל.

ומתחזי כי צוציתא דנורא חורתא ברישא - כי מתחלה היצר הרע מתלבש עצמו במצוות ומטעה את האדם כאלו מסיתו לעשות מצוה. וזהו בחינת צוציתא דנורא חורתא - אש לבנה, אף על פי כן מלאך מזיק הוא.

כאשר היצר הרע מגיע להטביע אותנו תחתיו, הרי הוא "מתחזי כי צוציתא דנורא חורתא ברישא", הוא נראה כמו אש לבנה וטהורה. והיינו, שעל מנת להפיל אותנו, היצר בא בטענות כאילו הוא מבקש ממך לעשות מצוות ודברים טובים - הוא 'מתחפש' למלאך טוב, אש לבנה־טהורה הבוערת לה' יתברך (לא חסרים דוגמאות של מקרים שהיצר בשביל חומרא והידור או איזה 'עבודה' מיוחדת גורם

[9] הארה חשובה, שמי שהוא נושא חן בעיני כל רואיו - הוא חשוב בעיניהם.

לנו לפגוע בזולת, להתעצל מלמוד או לזלזל בהורים ומורים[10]). אבל מדגיש לנו הרשב"ם שהוא "מלאך מזיק".

> ומחינן ליה באלותא דחקיק עלה אהיה וכו', הינו שעקר הכנעתו של היצר הרע הוא על ידי התורה, שהיא כלה שמותיו של הקדוש ברוך הוא. והתורה היא בחינת ואו (עיין זוהר פקודי דרכ"ו). כי הלוחות, ארכן וי"ו ורחבן וי"ו (בבא בתרא יד.). וזהו בחינת אלותא, דהינו מקלות דחקיק עלה אהיה וכו', הינו שמות, בחינת התורה, שהיא בחינת וי"ו, והוי"ו הוא צורת מקל, והיא כלה שמותיו של השם יתברך, הינו שהתורה הקדושה היא מכניע את היצר הרע שרוצה לעשות את האדם משגע ממש, חס ושלום.

כדי למחות את היצר הרע ולהכניע אותו - צריך ללמוד תורה בכח. זהו ביאור מאמר רבה בר בר חנה, "ומחינן ליה באלותא דחקיק עליה 'אהיה אשר אהיה'" - אנחנו מוחים אותו ב'אלה', במקל הדומה בצורתו לאות ו'. בזהר הקדוש[11] האות ו' מסמלת את התורה הקדושה, וכמו שהדבר משתקף בגודל הלוחות ו' על ו' (6*6) טפחים. על המקל חקוק שם 'אהיה' - שהדבר מרמז כי התורה (המקל) כולה מלאה בשמותיו של הקב"ה.

התורה מצליחה להכות ביצר הרע ולהציל את האדם מלהיות משוגע ומבולבל בעקבות הסתות היצר.

> כי בעל עברה הוא משגע, כמו שאמרו רבותינו, זכרונם לברכה (סוטה ג.): 'אין אדם עובר עברה אלא אם כן נכנס בו רוח שטות'. וכמו שהמשגעים צריכים להכותם ולשום עליהם שמות, כמו כן ממש התורה שעוסקין הוא בחינת מקלות ושמות, שבזה מכין ומכניעין את היצר הרע ומגרשין מן האדם את השגעון והרוח שטות שנכנס בו, בחינת 'ומחינן ליה באלותא, דחקיק עליה שמות' וכו', כנ"ל (עיין מ"ר קדושים תחלת פ' כ"ה:):

---

[10] הרי היצר הרע העיקרי כאן בתורה הוא "לא יחפוץ כסיל בתבונה כי אם בהתגלות לבו" - תחושת המלאות מעצמי, המונעת את ההשתוקקות לה' יתברך. אם כן, נראה לומר שהיצר הרע יכול להתלבש במצוות - בשביל להגדיל לי את התחושה הזו חלילה: אני צדיק, ירא שמים, אני בסדר מול ה' ואפילו טוב ומלא מאד בתורה ומעשים טובים! אך זהו מלאך מזיק שעלינו להכות בו בלימוד תורה בכח והתמסרות!
[הלימוד בכח (כונה לשמה וחיות בלימוד) - מגלה לי את האין־סופיות שבתורה, את אורחותיה הישרים, וממילא מגלה לי כמה האור לא מוגבל ואני חסר וריק ממנו. הדבר מוליד לי מחדש את ההשתוקקות ובכך הוא מגדיל את המלכות דקדושה וכו'].

[11] האות ו' מכוונת כנגד ספירת התפארת, שהיא התורה שכל גווניה ושלל הלכותיה, הדעות השונות, הרבדים, הנושאים וכו' - מורכבים ביצירת פאר אחת אחדותית.

"בעל עבירה" - יהודי שנכנע ליצר הרע הוא ממש משוגע, כמאמר חז"ל "אין אדם עובר עברה אלא אם כן נכנסה בו רוח שטות"[12]. כשם שמשוגעים אין רפואתם ברופאי הגוף אלא על ידי 'הכאה' ומפגש בפעולות רוחניות ושמות הקודש (כמו שמצוי בסיפורים על המקובלים וגדולי החסידות) - כך גם לשיגעון שלנו צריך 'מקל' מיוחד ושמות קדושים - התורה הקדושה. בלימוד התורה בכח אנו מכים בעוצמה ביצר הרע, ומגרשים את היצר הרע "ומחינן ליה באלותא כו'".

> וזהו: "אשרי תמימי דרך". אשרי - לשון הסתכלות. תמימי דרך - בחינת (בראשית כ"ה): "יעקב איש תם"; שהוא בחינת השכל כנ"ל. הינו לזכות להסתכל על השכל שיש בכל דבר, שהוא בחינת "יעקב איש תם" - זה זוכין על ידי התורה: וזהו: ההולכים בתורת ה'. כי על ידי שלומד תורה בכח, על ידי זה נותן כח למלכות דקדשה בחינת נו"ן, לקבל מן השכל, שהוא בחינת חי"ת, ואזי נעשה חן ונתקבלים דבריו כנ"ל, ואזי נתעלה החן והחשיבות של ישראל, וכל התפלות והבקשות נתקבלים:

זהו הפסוק איתו פתח רבינו את התורה, "אשרי תמימי דרך": "אשרי" - אלו המסתכלים ורואים את השכל שבכל דבר (אשרי מלשון הסתכלות כדלעיל), שהם ה"תמימי דרך", כ"יעקב איש תם" שהשכל מאיר להם בכל דרכיהם; "ההולכים בתורת ה'" - הם זוכים לכך בגלל שהולכים בעקביות ומתמידים בכח בתורת ה'.

כי (לסיכום): כשהאדם לומד תורה בכח הוא נותן תוקף למלכות דקדושה, ה-נ', לקבל מהשכל, ה-ח'; בכך הן מתחברות ונעשה חן, ומתקבלים דבריו - הן אצל הקב"ה ובכלל בעולם ישראל נושאים חן ונתעלה חשיבותם; בכך 'נחקק' מקום כביכול אצל הקב"ה לשמוע ולקבל את תפלותינו - במהרה בימינו אמן!

---

[12] באופן פשוט, נראה לבאר כי השגעון ורוח השטות עליהם מדבר רבי נחמן, הכונה להטעיות שהיצר הרע מטעה אותנו ומתלבש בלבושי מצוות. כאשר האדם לומד תורה - הרי הוא מברר ומבהיר לעצמו מה רצון ה' המדויק בכל סיטואציה וממילא הוא לא נותן ליצר הרע 'לשגע' אותו בתחפושות שלו, והוא מזהה את התחפושת.

אשרי תמימי דרך

תורה א' קמא – ליקוטי מוהר"ן

אשרי תמימי דרך ההולכים בתורת ה' (תהלים קי"ט): דע, כי על ידי התורה נתקבלים כל התפלות וכל הבקשות, שאנו מבקשים ומתפללים. והחן וההחשיבות של ישראל נתעלה ונתרומם בפני כל מי שצריכין, הן ברוחני הן בגשמי. כי עכשו בעוונותינו הרבים חן וחשיבות האמיתי של ישראל נפל, כי עכשו עקר החשיבות והחן הוא אצלם. אבל על ידי התורה נתעלה החן וההחשיבות של ישראל, כי התורה נקראת (משלי ה): "אילת אהבים ויעלת חן"; שמעלה חן על לומדיה (ערובין נ"ד:). ועל ידי זה נתקבלין כל התפלות והבקשות:

כי איש הישראלי צריך תמיד להסתכל בהשכל של כל דבר, ולקשר עצמו אל החכמה והשכל שיש בכל דבר, כדי שיאיר לו השכל, שיש בכל דבר, להתקרב להשם יתברך על ידי אותו הדבר. כי השכל הוא אור גדול ומאיר לו בכל דרכיו, כמו שכתוב (קהלת ח): "חכמת אדם תאיר פניו":

וזה בחינת יעקב. כי יעקב זכה לבכורה שהוא ראשית, שהוא בחינת חכמה. (תקונים תקון י"ד, זהר משפטים קכ"א:), כמו שכתוב (תהלים קי"א): "ראשית חכמה". וזה בחינת (בראשית כ"ז): "ויעקבני זה פעמים". ותרגום אונקלוס: וחכמני, וזה בחינת שמש. כי השכל הוא מאיר לו בכל דרכיו כמו השמש. וזה בחינת (משלי ד): "וארח צדיקים כאור נגה הולך ואור עד נכון היום":

וזה בחינת חית - לשון חיות (עיין זוהר פנחס רמ"ה: ובתיקונים תיקון ס"ה). כי החכמה והשכל הוא החיות של כל דבר, כמו שכתוב (קהלת ז): "החכמה תחיה" וכו'. אך מחמת שאור השכל גדול מאד, אי אפשר לזכות אליו כי אם על ידי בחינת נון שהוא בחינת מלכות, כמו שכתוב (תהלים ע"ב): "לפני שמש ינון שמו", ופרש רש"י: 'לשון מלכות'. וזה בחינת לבנה, כי הלבנה אין לה אור מעצמה כי אם מה שמקבלת מהשמש (זהר ויחי רל"ח. ורמ"ט:). וזהו בחינת מלכות, דלית לה מגרמה כלום, אלא מה שמקבלת מן החית, שהיא בחינת חכמה, בחינת שמש כנ"ל, ונעשה (ישעיהו ל): "אור הלבנה כאור החמה":

אבל מי שאינו מקשר עצמו אל השכל והחכמה והחיות, שיש בכל דבר, זה בחינת עשו שבזה את הבכורה, כמו שכתוב (בראשית כ"ה): "ויבז עשו את הבכורה"; דהינו השכל כנ"ל, בחינת (משלי י"ח): "לא יחפץ כסיל בתבונה כי אם בהתגלות לבו". וזה בחינת מלכות הרשעה, בחינת לבנה דסטרא אחרא, שעליה נאמר (ישעיהו כ"ד): "וחפרה הלבנה" וכו' (עיין תיקון ח).

וזה בחינת יצר טוב ויצר הרע. כי היצר טוב נקרא "מסכן וחכם" (קהלת ד), (עיין רש"י ועיין זוהר וישב קע"ט ובמ"ר קהלת ובנדרים ל"ב:), בחינת מלכות, שהיא בחינת עניה ודלה דלית לה מגרמה כלום כי אם מה שמקבלת מחכמה. ויצר הרע נקרא "מלך זקן וכסיל" (שם), בחינת מלכות דסטרא אחרא, שאינה חפצה בחכמה ושכל, בחינת "לא יחפץ כסיל בתבונה" וכו', כנ"ל.

וצריך כל אחד לתן כח לבחינת מלכות דקדשה להתגבר על מלכות דסטרא אחרא. וכמו שאמרו רבותינו, זכרונם לברכה (ברכות ה.): 'לעולם ירגיז אדם יצר טוב על יצר הרע'. ועל ידי מה נותן כח למלכות דקדשה? על ידי התורה, שהוא עוסק בכח (כמו שאמרו רבותינו, זכרונם לברכה, שם: 'לעולם ירגיז וכו' – אי אזיל מוטב, ואם לאו – יעסק בתורה'). וכמו שאמרו רבותינו, זכרונם לברכה (קדושין ל:): 'אם פגע בך מנול זה, משכהו לבית המדרש'. כי על ידי התורה נותן כח למלכות דקדשה.

ואזי מקבלת המלכות, שהיא בחינת נ, חיות מן החכמה, שהיא בחינת ח, ונתחבר ונתקשר הח' והנ', ונעשה אור הלבנה כאור החמה: וכשזה קם, זה נופל (רש"י בראשית כ"ה פסוק כ"ג), ואזי נופל ונתבטל מלכות הרשעה, כמו שכתוב (הושע י"ד): "כי ישרים דרכי ה', צדיקים ילכו בם, ופשעים יכשלו בם". הינו על ידי דרכי ה', הינו התורה, על ידי זה הצדיקים, שדבקים במלכות דקדשה, הם נתחזקים ומקבלים כח על ידי זה. "ופשעים יכשלו בם" בחינת מלכות הרשעה, בחינת היצר הרע, שנופל ונכנע על ידי התורה, כנ"ל.

ועל ידי זה נתקבלים כל התפלות והבקשות, כי עקר מה שאין נתקבלין הבקשות הוא מחמת שאין להדברים חן, ואין נכנסין בלב של זה שמבקשין ממנו, כאלו אין בלבו מקום שיכנסו הדברים בלבו, מחמת

שאין להמבקש חן, שיכנסו הדברים בלבו של זה, שמבקשין ממנו. אבל על ידי התורה, שעל ידי זה נתחברין ונתקשרין הנ' והח כנ"ל, ונעשה חן, ועל כן נקראת התורה (משלי ה): "יעלת חן", ואזי זוכה שדבריו הם דברי חן, ואזי נתקבלין דבריו ובקשותיו, כמו מי שמדבר דברי חן, שנכנסין הדברים בלב המתבקש, דהינו זה שמבקשין ממנו.

וזה בחינת ת. הינו על ידי שנתחברו ונתקשרו החי"ת והנו"ן ונעשה בחינת ח"ן - על ידי זה נעשה בחינת ת"ו, שהוא לשון חקיקה ורשימה, כמו שכתוב (יחזקאל "ט): "והתוית ת"ו", כי על ידי החן נחקק ונרשם מקום בלב המתבקש לקבל הבקשה, כי על ידי החן נתקבלו דבריו. נמצא, שבחינת הח"ן חקק מקום בלב זה שמבקשין ממנו, כדי שיכנסו דבריו בלבו, ויקבל בקשתו. והחקיקה ורשימה זה בחינת ת"ו כנ"ל

וזהו (קהלת ט): "דברי חכמים בנחת נשמעים". נחת דיקא, הינו בחינת חן הנ"ל והת' הנ"ל, ועל ידי זה נעשה אותיות נחת, ואז נשמעים דבריו, ונתקבל בקשתו כנ"ל:

ועל כן יעקב שהוא בחינת השכל כנ"ל, על כן זכה לחן, כמו שכתוב (בראשית ל"ג): "כי חנני אלקים" וכו'; ועל כן ברך את השבטים בחן, כמו שכתוב (שם): "הילדים אשר חנן" וכו'; ובנימין לא היה אז. ועל כן ברכו יוסף בחן, כמו שכתוב (שם .מ"ג): "אלקים יחנך בני" (עיין ב"ר וישלח פ' ע"ח מקץ פ' צ"ב): ודוקא יוסף היה יכול לברכו בחן, כי יוסף היה כלול ביותר מבחינת יעקב, כמו שכתוב (שם ל"ז): "אלה תלדות יעקב יוסף"; כי הוא היה עקר תולדותיו. כי יעקב ויוסף כחדא חשיבי, (עין זוהר וישלח קע"ו: וישב קפ"ב).

ועל כן נאמר ביוסף (דברים ל"ג): "בכור שורו הדר לו". 'בכור' הוא בחינת השכל כנ"ל. וזהו 'שורו' - לשון הסתכלות, כי צריכין להסתכל בהשכל שיש בכל דבר כנ"ל. וזהו הדר לו - תרגם אונקלוס: זיו ליה - לשון אור. כי השכל מאיר לו בכל דבר; אפלו במקום שהיה אפל וחשך, מאיר לו השכל, כשזוכה להסתכל על השכל שיש שם בכל דבר ומקרב אותו להשם יתברך.

וזה פרוש מה שאמר רבה בר בר חנה (בבא בתרא עג.): האי גלא דמטבע לספינתא מתחזי כי צוציתא דנורא חורתא ברישא: פרש רשב"ם: אש

לבנה ומלאך מזיק הוא. ומחינן ליה באלותא דחקיק עליה "אהיה אשר אהיה": גלא - הוא היצר הרע: דמטבע לספינתא - הוא החן והחשיבות, לשון ספון וחשוב, כי היצר הרע רוצה להטביע ולהשפיל, חס ושלום, בחינת החן והחשיבות של ישראל, בחינת מלכות דקדשה: ומתחזי כי צוציתא דנורא חורתא ברישא - כי מתחלה היצר הרע מתלבש עצמו במצוות ומטעה את האדם כאלו מסיתו לעשות מצוה. וזהו בחינת צוציתא דנורא חורתא - אש לבנה, אף על פי כן מלאך מזיק הוא.

ומחינן ליה באלותא דחקיק עלה אהיה וכו', הינו שעקר הכנעתו של היצר הרע הוא על ידי התורה, שהיא כלה שמותיו של הקדוש ברוך הוא. והתורה היא בחינת ואו (עיין זוהר פקודי דרכ"ו). כי הלוחות, ארכן וי"ו ורחבן וי"ו (בבא בתרא יד.). וזהו בחינת אלותא, דהינו מקלות דחקיק עלה אהיה וכו', הינו שמות, בחינת התורה, שהיא בחינת וי"ו, והוי"ו הוא צורת מקל, והיא כלה שמותיו של השם יתברך, הינו שהתורה הקדושה היא מכניע את היצר הרע שרוצה לעשות את האדם משגע ממש, חס ושלום.

כי בעל עברה הוא משגע, כמו שאמרו רבותינו, זכרונם לברכה (סוטה ג.): 'אין אדם עובר עברה אלא אם כן נכנס בו רוח שטות'. וכמו שהמשגעים צריכים להכותם ולשום עליהם שמות, כמו כן ממש התורה שעוסקין הוא בחינת מקלות ושמות, שבזה מכין ומכניעין את היצר הרע ומגרשין מן האדם את השגעון והרוח שטות שנכנס בו, בחינת 'ומחינן ליה באלותא, דחקיק עליה שמות' וכו', כנ"ל (עיין מ"ר קדושים תחלת פ' כ"ה:):

וזהו: "אשרי תמימי דרך". אשרי - לשון הסתכלות. תמימי דרך - בחינת (בראשית כ"ה): "יעקב איש תם"; שהוא בחינת השכל כנ"ל. הינו לזכות להסתכל על השכל שיש בכל דבר, שהוא בחינת "יעקב איש תם" - זה זוכין על ידי התורה: וזהו: ההולכים בתורת ה'. כי על ידי שלומד תורה בכח, על ידי זה נותן כח למלכות דקדשה בחינת נו"ן, לקבל מן השכל, שהוא בחינת חי"ת, ואזי נעשה חן ונתקבלים דבריו כנ"ל, ואזי נתעלה החן והחשיבות של ישראל, וכל התפלות והבקשות נתקבלים:

נקודה למחשבה:

כיצד נושאים חן? כיצד משכנעים מישהו להקשיב לפנייתנו?! והכי חשוב, איך 'משכנעים' את הקב"ה לשמוע לתפילתנו?!

אם יש לנו קצת רגישות, השאלה הזאת עלולה (ובצדק) לקומם אותנו: מהו נסיון ה'ניצול' הזה? לגרום למישהו לעשות מה שאני רוצה, כאילו לחפש את לחיצת הכפתור שתגרום לו להענות לנו(?!)...

אלא, שזהו מבט חיצוני על נשיאת חן, מבט עגום שחושב שהצורך שלנו באחרים, הוא חיצוני - של הסתדרות וקיום החיים. זהו אותו "**שקר החן** והבל היופי", המתייחס לקשרי החיים כמעטפת יפה, אך נצלנית, המנסה 'להשתמש' באחר חלילה בשביל להעצים את עצמי.

אמנם, רבי **נח**מן מלמד אותנו את סוד ה**חן** הקדוש, שהתורה מעלה על לומדיה, "אילת אהבים ויעלת חן".

חן חיובי נובע מתחושת חוסר. לא חוסר נקודתי או ענין מסוים שאיני יכול לפתור לבד אלא תחושה "דלית ליה מגרמיה כלום" - תחושת חוסר קיומי. מהו החוסר הזה? אין לי כלום בלעדיך, אני חסר משמעות. אני חייב אותך, את הקשר איתך.

ההתבוננות הזו הופכת את הקערה על פיה.

בעת שאני נתקל בצורך לעזרה, הרי שמתבאר לנו שאיני צריך שמישהו יואיל בטובו לעזור לי - אלא זו הזדמנות משמים ליצירת קשר. שאנו נתקלים בקושי נקודתי - חלילה לנו מלנסות 'למלא' אותו ב'שימוש' אחרים, אלא אדרבה; עלינו לבקש את הקשר עם היהודי עצמו, עם הנשמה שלו - איתו ממש!

כך גם בתפילותינו לאבינו שבשמים, עלינו לבחון את עצמנו.

ישנה נטיה עקשנית לבקש שהקב"ה פשוט ימלא משאלותינו - כך שחלילה לא נזדקק לו ('אם תתן לי ישוב הדעת אני יוכל ללמוד כמו שצריך', ואז? כבר ארגיש בסדר ויקח זמן עד שאזכר בך...). אך פשוט שהדבר הפוך לגמרי. אפשר לומר, שסבת הצרות התוקפות אותנו, הקשיים האישיים והלאומיים, באים לפתוח אותנו לדרוש את ה'. לחוש בחוסר הקיומי שלו עבורנו בכל פרט בחיים.

ואז, ודאי שה' יענה לתפילותינו. ההזדקקות שלנו נושאת חן ומעוררת את רחמיו וחפצו הגדול להתחבר ולהאיר בנו. שכן ה' יודע שכאשר אנו נקבל את

בקשותינו - נחוש ש**הוא נותן מעצמו** בשבילנו. לא את העניין החיצוני, אלא את הנקודה הפנימית של האהבה שלו והקשר שלו איתנו[13].

[13] בדרך אגב, כאן אנו רואים התבוננות חיה ומפורשת של רבי נחמן כיצד הקשר עם ה׳ והחיים היומיומיים עם הסביבה שלנו - תלויים כל־כך זה בזה. אם הקשר שלנו עם הקב״ה נכון ומכוון, שמבקש להתחבר אחד עם השני - כך גם יהיו קשרינו עם הזולת, וכן להיפך. כך גם בכל מאמר חסידות, אם הבנו טוב והפנמנו את הדברים - נראה אותם משתקפים גם בחיי היום־יום. אשרינו שזכינו לצדיק אמת כזה!

מוקדש לעילוי נשמות

מו"ר רוח-אפנו האהוב והיקר
הרב שניאור זלמן מרדכי
בן מנחם מענדל קץ

♦♦♦

הרב בנימין דב בן טוביה רוזנצויג

הַמַּאֲמָר הַשָּׁבוּעִי

מיזם "הַמַּאֲמָר הַשָּׁבוּעִי" בא לתת לכל אחד ואחד את האפשרות ללמוד חסידות בהעמקה ובהבנה, תוך דגש על חיבור התורות העמוקות לחיי היומיום שלנו.

במסגרת זו לומדים מידי שבוע מאמרי חסידות יסודיים בהבנה, בעמקות ובבהירות.

יש מתח עקבי בין שני האחים.

מתח שמתפתח גם לאומות הנולדות מהם.

רבי נחמן מלמד אותנו – כל עבודת ה' של האדם היא אותה התמודדות של יעקב עם עשו, שמשפיעה גם על הצד הלאומי. בניצחון יעקב אנו נושאים חן, בוקעים שערי שמים – וזוכים לגאולה שלימה!!